

בס"ד, י"א טבת התשפ"ו

זבחים ק"ח – שחיטת חוץ, אכילת קודש בטומאה, חומרות שחיטה והעלאה, ודין במת יחיד.

שאלות:

1. אלידע שחט קרבן בעזרה בלילה והעלה אותו מחוץ לעזרה הוא חייב חטאת?

הסבר המחלוקת כששחט והעלה בחוץ

הגמרא דנה במחלוקת שראינו במשנה בין רבי יוסי הגלילי ו**חכמים** שרבי יוסי הגלילי פוטר את מי שגם שחט בחוץ וגם העלה בחוץ. **חכמים** במשנה העלו נגדו טענה שגם מי ששחט בפנים הרי מתי שהוא הוא הוציא את זה החוצה בשביל להעלות בחוץ. הברייתא בגמרא מביאה מספר תשובות אפשריות של רבי יוסי הגלילי לטענה של **חכמים**.

- תשובה א' רבי משיב בשם ר' יוסי הגלילי: ההבדל הוא ששוחט בפנים ומעלה בחוץ הייתה לו שעת הכושר (להקריב בפנים), אבל שוחט חוץ לא היתה לו שעת כושר מעולם ולכן פטור על העלאתו.
- תשובה ב' ר' אלעזר בר' שמעון: משיב בשם ר' יוסי הגלילי: ההבדל הוא ששוחט בפנים ומעלה בחוץ – קדש מקבלו (שאם חזר והכניסו והעלהו על המזבח – הוא לא יורד כמו שראינו בדף פ"ד במשנה איזה פסולים אם עלו לא ירדו). שוחט חוץ – אין קדש מקבלו (כי הפסול שלו היה מחוץ לקדש).
- ההבדל בין שתי התשובות: זעירי אומר שבשחיטת לילה בפנים ואח"כ העלאה בחוץ יהיה הבדל: שרבי פטור – כי לא היתה שעת כושר; לר' אלעזר בר' שמעון חייב – קדש מקבלו. רבה אומר שקבלה בכלי חול בפנים ואח"כ העלאה בחוץ יהיה הבדל: לרבי פטור – שוב כי לא היתה שעת כושר; לר' אלעזר בר' שמעון חייב – קדש מקבלו (כי הפסול היה בקדש).

2. יובל הזב אכל בשר קודש שנגע בשרץ הוא חייב חטאת?

איסור חל על איסור בטמא שאכל בשר קודש

הגמרא דנה במחלוקת הדומה הנוספת שראינו במשנה בין רבי יוסי הגלילי ו**חכמים** בעניין טמא שאכל קדשים טמאים. גם כאן הגמרא מנסה למצוא תשובה של רבי יוסי הגלילי לשאלה הדומה של **חכמים**.

- רבי יוסי הגלילי פוטר טמא שאכל קדש טמא. **חכמים** מקשים עליו, שכשם שטמא שאכל קדש טהור חייב (למרות שהוא עצמו טימאו כשנגע בו), ככה גם כאן צריך להיות חייב.
- רבא מבחין בין המקרים:
 - גם רבי יוסי הגלילי מודה שאם נטמא האדם ואחר כך נטמא הבשר – הוא חייב (כי זה באמת אותו מקרה שעליו שאלו **חכמים** שגם בטמא שאכל את הטהור בסופו של דבר הוא מטמא אותו).
 - המחלוקת היא כשנטמא הבשר קודם ואחר כך נטמא הגוף: **חכמים** סוברים שאומרים מיגו (מתוך שחל איסור טומאת הגוף על חתיכות טהורות אחרות, הוא חל מתוכו גם על הטמאות, בגלל שמדובר באיסור כולל). רבי יוסי הגלילי סובר שאפילו באיסור כולל אין

איסור חל על איסור (ואין חיוב כרת של טומאת הגוף, אלא רק לאו של איסור אכילת בשר טמא).

- הגמרא מקשה על **רבי יוסי הגלילי**: למה לא תחול טומאת הגוף שהיא חמורה על טומאת בשר שהרי בחולין מוכח שר"י הגלילי מודה באיסור כולל כשהאיסור הכולל הוא גם חמור יותר מהאיסור הראשון? **רב אשי מתרץ**: מניין שטומאת הגוף חמורה יותר? אולי טומאת בשר חמורה יותר (כי אין לה טהרה במקווה).

3. **זמרי שחט עולה בחוץ, לכבוד אביהו הזמר הנערץ עליו, האם הוא חייב על שחיטת חוץ?**

חומרות שחיטה מול העלאה, וחיוב שנים שהעלו

המשנה אומרת שיש חומר בשחיטה מבעלייה (העלאה) וחומר בעלייה מבשחיטה.

1. **חומר בשחיטה**: שהשוחט קדשים בחוץ להדיוט (שסתם מישהו יאכל אותם) – חייב, והמעלה בחוץ להדיוט (כלומר עובד לו עבודה זרה) – פטור (מחיוב העלאת חוץ, וחייב על עבודת כוכבים).
 2. **חומר בעלייה**: שנים שאחזו בסכין ושחטו – פטורים, אבל שנים שאחזו באבר והעלו – חייבים.
- והגמרא דנה במקורות מהפסוקים לדינים שבמשנה: ומבררת מדוע שוחט בחוץ להדיוט חייב אבל מעלה להדיוט פטור. ומדוע שנים ששחטו בחוץ פטורים ושניים שהעלו חייבים, מתוך הפסוקים שבשתי הפרשיות האלו.
באופן כללי הלימודים נלמדים מהביטויים 'איש איש' בשתי הפרשיות, מהמילה 'הוא' בפסוקים כמו ונכרת האיש ההוא, או דם ייחשב לאיש ההוא, ומכך שבשתי הפרשיות כתוב קרבן לדי'.
וגם לומדת דינים נוספים כמו פטור לשוחט או מעלה שהם שוגגים או אנוסים.

הגמרא גם מביאה ברייתא שבה **רבי שמעון ורבי יוסי** חולקים איך ללמוד את הדינים האלו מהפסוקים, ואיך כל אחד מהם לומד באופן שונה את הדין של חברו.

4. **מנחם העלה שוק של שלמים במזבח ברחובות, ואח"כ את הירך. האם הוא חייב שתי חטאות?**

מחלוקת תנאים בחיוב על העלאת חזרות

המשנה הביאה מחלוקת בין **רי"ש לרי"י יוסי**: אם העלה קדשים בחוץ, נודע לו, וחזר והעלה (מאותה בהמה): **רי"ש** אומר חייב על כל עלייה, **רי"י יוסי** אומר חייב רק אחת. והגמרא מביאה מספר שיטות להסברת המחלוקת:

- **שיטת ריש לקיש (ארבעה וחמישה אברים)**:
 - המחלוקת היא במספר אברים שהעלה בנפרד. **רי"י יוסי** סובר ש"וְאֶל־פֶּתַח אֶהְלֵמוֹעַד לֹא יְבִיאֵנוּ לַעֲשׂוֹת אֲתָנוּ" אותו בשלמות, מדבר על כל הבהמה, ולכן הוא חייב רק אחת. **רי"ש** סובר ש"אֲתָנוּ" מדבר על כל אבר ואבר בשלמות, ולכן הוא חייב על כל אבר. אבל באבר אחד שהעלה לחלקים – לכולי עלמא חייב רק אחת (למשל, במקרה שהאבר קפץ מהאש והוא החזיר אותו אחרי שהוא כבר העלה את שאר האיברים).
- **שיטת רבי יוחנן (מוקטרי פנים חסרים)**:

- המחלוקת היא רק באבר אחד שהעלה לחלקים (בארבעה וחמישה אברים לכולי עלמא הוא חייב על כל אבר). המחלוקת היא על מוקטרי פנים שחסרו (והעלה בחוץ), שם **ר"ש** מחייב (כי באיברים של בהמה שנשחטה בפנים שפקעו מעל גבי האש חייבים להחזיר אותם למזבח למרות שהם חסרים) ור' **יוסי** פוטר (הוא סובר **כרבי ישמעאל** שלמד מהמילים "לא יביאנו" שחייבים רק על דבר שלם ולא על חסר גם במוקטרי פנים).

שיטת עולא (שתי גרסאות):

- גרסה א'**: כולם מודים במוקטרי פנים שחסרו – שהוא חייב. נחלקו רק במוקטרי חוץ שחסרו: ר' **יוסי** פוטר (מהפסוק לעשות אתו), אבל **ר"ש** מחייב גם איבר חסר כי הפסוק לעשות אתו ממעט רק חיוב על העלאה פחותה מכזית.
- גרסה ב'**: כולם מודים במוקטרי חוץ שחסרו – שהוא פטור. נחלקו רק במוקטרי פנים שחסרו: ר' **יוסי** פוטר ור"ש מחייב (דומה לשיטת רבי יוחנן).
- אבוה דשמואל** חולק על הלשון הראשונה בדעת **עולא** (שר' **יוסי** מחייב במוקטרי פנים שחסרו): לדעתו ר' **יוסי** סובר שלא מחזירים אברים שחסרו ופקעו בפנים מעל המזבח, ומאחר ואין חובה בהחזרתם יש פטור על העלאתם בחוץ. וזה דומה ללשון השנייה בדעת **עולא**.

5. נדב העלה קדשים בחוץ על אבן גדולה. הוא חייב כרת?

תנאי המזבח בבמת יחיד

- הגמרא דנה במחלוקת האחרונה שבמשנה בין ר' **יוסי לר"ש**: ר' **יוסי** אומר שאינו חייב על העלאה בחוץ עד שיעלה לראש המזבח (כלומר שיבנה מזבח לשם כך). **ר"ש** אומר אפילו העלה על הסלע או על האבן – חייב. והגמרא דנה בטעמי המחלוקת,
- ר' **הונא** אומר שטעמו של ר' **יוסי** מהפסוק: "ויבן נח מזבח לד" – מלמד שאין העלאה בלא מזבח (אפילו בבמת יחיד).
- ר' **יוחנן** אומר שטעמו של **ר"ש** מהפסוק: "ויעל על הצור לד" – מלמד שיש העלאה גם על סלע. **ר"ש** יסביר את הפסוק על נח שלא היה חובה לבנות מזבח, זה פשוט היה יותר נוח להשתמש בו ככה בשביל שיהיה יותר גבוה. ור' **יוסי** יסביר את הפסוק על **מנוח** שזו הייתה הוראת שעה.
- לחילופין**, **ר"ש** דורש את הפסוק "וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת הַדָּם עַל מִזְבֵּחַ ד' פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד" לומר שדווקא פתח אוהל מועד (דרוש מזבח) ולא בבמת יחיד בשעת היתר במות. ולכן הוא לומד שבשעת איסור הבמות אם הוא העלה על הסלע או על אבן – חייב.
- ר' **יוסי בר' חנינא** שואל: האם קרן, כבש, יסוד וריבוע (שמעכבים במזבח המשכן) מעכבים גם בבמה (בזמן היתר הבמות)? ר' **ירמיה** מתרץ מברייתא שהם מעכבים בבמה גדולה (ציבורית, כמו בנוב וגבעון), אבל לא מעכבים בבמה קטנה (של יחיד).